

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı

34693
Ak-76

Sayı: 92148377/320

Konu: Yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: Bakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'nün 30.12.2013 tarih ve 610/4256 sayılı yazısı

İstanbul Milletvekili Sayın Erdoğan TOPRAK tarafından verilen “Gıda katkı maddelerine yönelik araştırmalara ilişkin” 7/34693 esas nolu yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet MÜEZZİNOĞLU
Sağlık Bakanı

EK: Önerge yanıtı (3 Sayfa)

İstanbul Milletvekili Sayın Erdoğan TOPRAK tarafından “Gıda katkı maddelerine yönelik araştırmalara ilişkin” 7/34693 esas nolu yazılı soru önergesinin cevabıdır.

Yapılan araştırmalarda, dünya geneli ile kıyaslandığında Türkiye’de mide kanseri görülme sıklığı, dünya genelinden daha yüksek olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Türkiye’de bu artışın sebepleri; beslenme alışkanlıklarının değişmesi, sigara ve alkol kullanımının artması, raf ömrü uzun olan hazır gıdaların (nitrit içeren) çok tüketilmesi, suda bulunan arsenik oranının yeterince kontrol edilmemesi, tarım ilaçlarının aşırı kullanımı nedeniyle gıdalar üzerinde artık kalması, kızartma yağlarının tekrar tekrar kullanılması gibi sebeplerdir.

Bilinen ve ülkemizde de kullanılan gıda katkı maddeleri; üretim maliyetlerini azaltmak, tadı artırmak ve değiştirmek, rengini parlatmak, hacmini artırmak, raf ömrünü uzatmak olarak sayılacak birçok amaç için ölçüsüzce kullanılmaktadır. Başta çocuklarımız, gelecek nesillerimiz maalesef bu beslenme tipinin kurbanı durumundadır.

Buna göre;

1. Türkiye’de herhangi bir katkı maddesi araştırması yapılmış mıdır? Yapıldı ise hangi maddeler için yapılmıştır? Yapılmıyor ise hangi ülkeler referans alınmaktadır? Yapılan araştırmalar Türkiye için yeterli midir?
2. Alınan önlemlere rağmen, son rakamsal verilere göre Türkiye’de sigara üretimi ve tüketiminin arttığı doğru mudur? Var ise bu artış ne orandadır? Bakanlık olarak bu durum nasıl değerlendirilmektedir?
3. Kamu spotları ile halkı bilgilendirmenin yanında üreticiyi de daha fazla denetim altına alabilecek yeni önlemler alınmaktadır. Bakanlık olarak bu konuda yasal düzenlemeler yapmayı düşünüyor musunuz?
4. Çocukları bilinçlendirmek için okullarda bu konuya yönelik eğitimlerin verilmesi mümkün müdür?

CEVAPLAR

1. Ülkemizde gıda katkı maddeleri ile ilgili düzenlemelerin yapılması Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın yetki ve sorumluluğundadır. Konu ile ilgili Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’ndan alınan bilgiler şu şekildedir:

Gıda maddelerinde kullanılmasına izin verilen katkı maddeleri, Birleşmiş Milletler Örgütüne bağlı Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile Dünya Sağlık Örgütü (WHO)’nun birlikte kurdukları ve Ülkemizin de üye olduğu Kodeks Alimentarius Komisyonu tarafından belirlenmektedir.

Bu komisyonun oluşturduğu Gıda Katkı Maddeleri Uzmanlar Komitesi (JECFA) her türlü gıda katkı maddesini tüm etkileri için uzun süre deney hayvanları üzerinde toksik,

karsinojenik, teratojenik ve mutajenik etkileri açısından incelemekte ve gıdalarda kullanılmasında sakınca görülmeyen katkı maddelerini ve bunların günlük tüketilebilecek miktarını belirlemektedir. Bunun yanı sıra Avrupa Birliği Gıda Güvenliği Kurumu (EFSA), gıda katkı maddeleri ile ilgili panel oluşturarak, toksikoloji ile ilgili bilimsel çalışmalar ve verileri değerlendirerek rapor hazırlamakta ve bu raporlar değerlendirilerek “Avrupa Topluluğu Direktifleri” olarak uygulamaya girmektedir.

2. Tütün kullanımına bağlı hastalıklar sebebiyle her yıl dünya genelinde ortalama 6 milyon kişi hayatını kaybetmektedir. Ülkemizde de tütün kullanımının giderek yaygınlaştırılması ve önemli bir halk sağlığı problemi olarak ortaya çıkması sebebiyle 2004 yılında Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesini imzalanarak, ülkemizdeki tütünle mücadele çalışmalarına hız verildi. Çalışmaların belirli bir plan ve program dâhilinde yürütülebilmesi amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerin katılımı ile “Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı” hazırlanarak hayata geçirilmişti.

Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesine taraf olan diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de sigara kullanım alışkanlığına yönelik araştırmalar bilimsel çerçevede belirlenmiş zamanlarda ve standart yöntemler kullanılarak yapılmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde 15 yaş ve üzeri yetişkinlere yönelik Küresel Yetişkin Tütün Araştırması 2008 ve 2012 yıllarında CDC (Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol Merkezi), DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) ve TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) işbirliğinde gerçekleştirildi. 2008 ve 2012 yıllarının sonuçları karşılaştırıldığında çalışmaların önemli değişiklikler olduğu görüldü. Tütün kullanım sıklığı; 15 yaş üzeri nüfusta %31,2’den %27,1’e; erkeklerde %47,9’dan %41,5’e; kadınlarda ise %15,2’den %13,1’e düştü. Bu da tütün kullanma sıklığında %13,4’lük bir azalmaya karşılık gelmektedir. Dolayısıyla tütün kullanımında bu artış meydana geldiği iddiası doğru değildir.

3. Ülkemizde de katkı maddelerine ilişkin mevzuat, Avrupa Birliği’ne uyum çerçevesinde Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifleri dikkate alınarak düzenlenmekte ve gerekli güncellemeler yapılmaktadır.

Bu kapsamda ülkemizdeki yasal düzenleme, “*Türk Gıda Kodeksi-Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği (30.06.2013 tarihli ve 28693 sayılı Resmi Gazete)*” olup katkı maddelerinin yukarıda adı geçen Yönetmelik’te hangi gıdalarda kullanılabileceği ve azami izin verilen kullanım miktarları açıkça belirtilmiştir.

Bununla birlikte son yıllarda ekmek ve geleneksel gıdalarımız başta olmak üzere birçok gıda ürünüde katkı maddelerinin kaldırılması veya azaltılmasına yönelik düzenlemeler yapılmış olup, bu kapsamdaki düzenlemelere önümüzdeki dönemde de devam edilmesi planlanmaktadır.

4. Toplumda sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazandırılması amacıyla 29.09.2010 tarih ve 27714 sayılı Resmi Gazete’de Başbakanlık Genelgesi olarak yayımlanan “Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı” Bakanlığımca yürütülmektedir. Konuya yönelik farkındalık çalışmaları, kampanyalar yapılmakta ve eğitim materyalleri geliştirilmektedir. Aynı program kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı ile Beslenme Dostu Okul

Programı protokolü imzalanmış ve uygulanmaktadır. Bu kapsamda 28-29 Kasım 2013 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı il eğitimcilerine yönelik eğitim düzenlenmiştir. Ayrıca “Okul Öncesi ve Okul Çağı Çocuklara Yönelik Beslenme Önerileri ve Menü Programları Kitabı” yayımlanmıştır. Tarafımızca yürütülen tüm çalışma ve materyallere www.beslenme.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

İlginize teşekkür ederim.